



PROGRAMMA PEACE ZIEMEĻĪRIJAI

ES programmas *PEACE* mērķis ir atbalstīt mieru un izlīgumu un sekmēt ekonomisko un sociālo izaugsmi Ziemeļīrijā un Īrijas pierobežā.

JURIDISKAIS PAMATS

Ceturtās *PEACE* programmas juridiskais pamats plānošanas periodam no 2014. līdz 2020. gadam ir 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1303/2013 un 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1299/2013.

VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

Ziemeļīrijas miera process ir saņēmis finansiālu atbalstu no ES kopš 1989. gada gan no ES reģionālās politikas līdzekļiem, gan kā ES ieguldījumu Starptautiskajā Īrijas fondā (*IFI*).

Programma *PEACE I* (1995–1999) tika apstiprināta 1995. gada 28. jūlijā atbilstoši Īpašas Komisijas darba grupas ieteikumiem. Eiropadome 1999. gada martā nolēma, ka Īpašā programma būtu jāturpina līdz 2004. gadam, un nodēvēja to par *PEACE II*. Vēlāk programma tika pagarināta līdz 2006. gadam. *PEACE III*, kas aptvēra periodu no 2007. līdz 2013. gadam, tika izmantota, lai īstenotu dažas no iepriekšējo programmu prioritātēm, un šajā programmā visi projekti tika pabeigti līdz 2015. gada 31. decembrim. Programmas slēgšanas deklarācija tika iesniegta Komisijai 2017. gada 31. martā.

2016. gada 14. janvārī oficiāli tika sākta jauna programma (*PEACE IV*; 2014–2020), kurā spēcīgs uzsvars likts uz investīcijām, kas paredzētas bērniem un jauniešiem.

MĒRĶI UN PRIORITĀTES

Programma *PEACE* ir tikusi īstenota kā pārrobežu sadarbības programma starp Īriju un Apvienoto Karalisti saistībā ar Eiropas teritoriālās sadarbības mērķi, un tai ir divi galvenie mērķi:

- to kopienu, kas bija iesaistītas Ziemeļīrijas konfliktā, un Īrijas robežgrāfiņu kohēzija un
- ekonomiskā un sociālā stabilitāte.

Lai izveidotu miermīlīgu un stabilu sabiedrību, ar šo programmu tiek risinātas konkrētas problēmas, kas radušās konflikta gaitā. Šim nolūkam tajā ir noteiktas divas galvenās



prioritātes (kopienu izlīgums un ieguldījums mierā) un četri galvenie mērķi periodam no 2014. līdz 2020. gadam:

- kopīgi izglītības projekti;
- palīdzība bērniem un jauniešiem;
- kopīgas telpas un pakalpojumu veidošana;
- pozitīvu attiecību veidošana vietējā līmenī.

FINANSĒJUMS

Laikā no 1995. līdz 2013. gadam ir bijušas trīs programmas *PEACE*, kurām atvēlēti līdzekļi 1,3 miljardu EUR apmērā. Programmas *PEACE I* (1995–1999) un *PEACE II* (2000–2006) saņēma finansējumu no visiem struktūrfondiem, turpretim programma *PEACE III* (2007–2013) tika finansēta tikai no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) līdzekļiem.

PEACE IV kopējais finansējums periodam no 2014. līdz 2020. gadam ir 270 miljoni EUR. ERAF ieguldījums šai programmā ir apmēram 229 miljoni EUR (85 %), bet aptuveni 40 miljoni EUR (15 %) nāks no citiem finansējuma avotiem (ar ES nesaistīti finansējuma avoti, kas var ietvert valsts, reģionālu vai valdības piešķirtu finansējumu). 94 % no programmas *PEACE IV* līdzekļiem tiks izmantoti sociālās integrācijas atbalstam, cīņai pret nabadzību un darbaspēka mobilitātei. Pārējais finansējums tiks atvēlēts tehniskajai palīdzībai.

ATBILSTĪBA PRASĪBĀM UN PĀRVALDĪBA

Teritorija, kas atbilst prasībām, lai to iekļautu programmā *PEACE*, aptver Ziemeļīriju un Īrijas pierobežas teritorijas (pierožas teritorijās ietilpst Lautas, Monahanas, Kevanas, Lītrimas, Slaigo un Donegolas grāfistes).

Vispārējo programmas vadību un izpildi veic Īpašā ES programmu struktūrvienība (*SEUPB*), bet finansējumu pārvalda vietējās partnerības un nevalstiskās organizācijas.

Turklāt 2007. gadā Komisija izveidoja darba grupu Ziemeļīrijas jautājumā (*NITF*), kas darbojas reģionālās politikas komisāra vadībā un ciešā sadarbībā ar Ziemeļīrijas iestādēm. *NITF* darbības mērķis ir uzlabot konkurētspēju un panākt stabilu nodarbinātību, un tā aptver vairākas politikas jomas, piemēram, lauksaimniecību, konkurences politiku, izglītību, kultūru utt. *NITF* arī cenšas sniegt ieguldījumu *PEACE* programmas projektu vispārējā veiksmē.

SASNIEGUMI

PEACE ir sniegusi iespējas līdzdarboties un veidot dialogu, kā arī ļāvusi tuvināt iedzīvotājus lēmumu pieņemšanai un uzņemties atbildību par kopienu attīstību (augšupēja pieeja). No programmas līdzekļiem ir finansēti ļoti dažādi projekti, tostarp projekti cietušo un izdzīvojušo personu atbalstam, jauniešiem, MVU, infrastruktūras un pilsētvides atjaunošanas projekti, kā arī projekti imigrantu un tādas vienotas sabiedrības atbalstam, kurai raksturīga etniskā daudzveidība.



Svarīgi, ka tagad šo programmu uzskata par piemēru miera veidošanas politikai, kam vajadzētu sekot citiem reģioniem Eiropā un ārpus tās.

PEACE PROGRAMMAS NĀKOTNE

2016. gada 23. jūnija referendumā vēlētāju vairākums (51,9 %) nobalsoja par AK izstāšanos no Eiropas Savienības. Pēc *Brexit* Apvienotās Karalistes statuss mainīsies, un tas ietekmēs arī ES politiku, tostarp kohēzijas politiku un *PEACE* programmu.

Ziemeļīrija saņem daudz ES finansējuma, un Apvienotās Karalistes izstāšanās rada bažas par nākotni daudzām nozarēm Ziemeļīrijā, kā arī par miera process un pārrobežu sadarbību pēc 2020. gada (Ziemeļīrija ir vienīgais Apvienotās Karalistes reģions, kuram ir sauszemes robeža ar kādu citu dalībvalsti, praktiski tas nozīmē, ka pēc *Brexit* Īrijas salā būs ES ārējā robeža).

Priekšlikumos par kohēzijas regulējumu pēc 2020. gada Komisija ir nākusi klajā ar ideju turpināt *PEACE (PEACE Plus)* programmu. Ņemot vērā programmas specifiku, ierosināts, ka to vajadzētu pārvaldīt integrēti, un Apvienotās Karalistes iemaksu vajadzētu integrēt programmā kā ārējos piešķirtos ieņēmumus. Turklāt *SEUPB*, ja tā tiek noteikta kā vadošā iestāde, ir jāuzskata par dalībvalstī esošu. Uz priekšlikumiem attiecas parastā likumdošanas procedūra, un 2019. gada martā Parlaments pieņēma savu nostāju pirmajā lasījumā.

Lai varētu turpināt teritoriālās sadarbības programmas *PEACE IV*, 2019. gada 25. martā Eiropas Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) 2019/491. To piemēros, ja Apvienotā Karaliste izstāsies no ES bez izstāšanās līguma. Šī regula ļaus efektīvi turpināt *PEACE IV* programmas jaunajā tiesiskajā regulējumā.

EIROPAS PARLAMENTA LOMA

Parlaments vienmēr ir atbalstījis ES finansiālo ieguldījumu *PEACE* un *IFI* programmās. 2010. gada 15. jūnija normatīvajā rezolūcijā par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas Savienības finanšu iemaksām Starptautiskajā Īrijas fondā (2007.–2010. gads)^[1] Parlaments uzsvēra, ka *IFI* būtu jāpapildina struktūrfondu finansētās darbības un jo īpaši programmas *PEACE III* darbības Ziemeļīrijā un Īrijas pierobežas teritorijās. Parlaments oficiāli aicina Komisiju nodrošināt šādu koordināciju.

Parlaments kā viens no likumdevējiem attiecībā uz kohēzijas paketi (šajā sakarā jāpiemin Kopīgo noteikumu regula un Regula par atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda saistībā ar mērķi "Eiropas teritoriālā sadarbība") stingri atbalstīja *PEACE* programmas turpināšanu periodā no 2014. līdz 2020. gadam. Turklāt 2014. gada 13. novembra rezolūcijā Parlaments uzsvēra programmas *PEACE* nozīmi progresa panākšanā, ekonomiskajā un sociālajā kohēzijā un kopienu izlīguma panākšanā.

Pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās referendumā Eiropas Parlaments savā 2017. gada 5. aprīļa rezolūcijā pauda bažas par Apvienotās Karalistes izstāšanās sekām un uzsvēra nepieciešamību sargāt starp Ziemeļīriju un Īriju panākto mieru.

[1]OV C 236 E, 12.8.2011., 173. lpp.



2018. gada 11. septembra rezolūcijā par ES kohēzijas politikas ietekmi uz Ziemeļīriju Eiropas Parlaments norādīja uz Komisijas priekšlikumu turpināt *PEACE* un *Interreg* programmas, kā arī Apvienotās Karalistes nostāju par kohēzijas politikas nākotni (2018. gada aprīlis), kurā Apvienotā Karaliste pauž vēlmi apsvērt ar Ziemeļīrijas izpildvaru, Īrijas valdību un ES, kas varētu būt *PEACE IV* potenciālais pēctecis, kā arī apņemšanos uzņemties saistības attiecībā uz *PEACE* un *Interreg* pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu (DFS). Parlaments uzskata, ka, “neskarot pašreizējās ES un Apvienotās Karalistes sarunas, pēc 2020. gada būtu jāturpina ES atbalsts teritoriālajai sadarbībai, jo īpaši attiecībā uz pārrobežu un starpkopienu projektiem, ņemot vērā sasniegumus, kas gūti īpašajās ES kohēzijas programmās Ziemeļīrijai, proti, programmā *PEACE* un programmās *Interreg*, kas ir īpaši svarīgas reģiona stabilitātei”.

Diána Haase / Marek Kołodziejski
04/2019

